

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим министрлигинин

№ *1581* буйругуна Тиркеме

09 2021-ж.
09.10.2021

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

**ЖОГОРКУ КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮНҮН
МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

**Багыты: 581100 Товар таануу
Квалификациясы: Бакалавр**

Бишкек – 2021

1. ЖАЛПЫ ЖОБО

1.1. Жогорку кесиптик билим берүүнүн **581100 – Товар таануу** багыты боюнча аталган мамлекеттик билим берүү стандарты Кыргыз Республкасынын билим берүү тармагындагы “Билим берүү жөнүндөгү” Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү тармагындагы укуктук-ченемдик акттарга ылайык, мамлекеттик ыйгарым укуктуу орган тарабынан иштелип чыккан жана Кыргыз Республикасынын Министрлер кабинетин тарабынан белгиленген тартипте бекитилген.

Аталган Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу, менчик формасына жана ведомствого тиешелүүлүгүнө карабастан, бакалаврларды даярдоо боюнча кесиптик билим берүүнү ишке ашыруучу бардык жождор үчүн милдеттүү болуп эсептелет.

1.2. Терминдер, аныктамалар, белгилөөлөр, кыскартуулар

Жогорку кесиптик билим берүүнүн аталган Мамлекеттик билим берүү стандартында терминдер жана аныктамалар, Кыргыз Республикасы катышуучу катары эсептелген, мыйзам тартибинде бекитилип күчүнө кирген, Кыргыз Республикасынын “Билим берүү жөнүндөгү” мыйзамына жана жогорку кесиптик билим берүү тармагындагы эл аралык келишимге ылайык, колдонулат:

- *негизги билим берүү программасы* – даярдоонун шайкеш келген багыты боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун максатын, күтүлүүчү натыйжаларын, мазмунун жана уюштурулушун регламенттөөчү, окуу-усулдук документтердин жыйындысы;

- *даярдоо багыты* – фундаменталдык даярдыктын жалпылыгына негизделип интеграцияланган, ар кандай профильдеги жогорку кесиптик билим берүүгө кадрларды (адистерди, бакалаврларды жана магистрлерди) даярдоо үчүн билим берүү программаларынын жыйындысы;

- *профиль* – кесиптик ишмердүүлүктүн конкреттүү түрүнө жана (же) объектине карата билим берүү программасынын багыттуулугу;

- *компетенция* – белгилүү бир тармактын натыйжалуу үзүрлүү ишмердүүлүгү үчүн зарыл болгон, окуучуну билим берүүгө даярдоодо алдын ала берилген социалдык талаптар (ченем);

- *бакалавр* – магистратурага тапшырууга жана кесиптик ишмердүүлүгүн ишке ашырууга укук берүүчү жогорку кесиптик билим берүү квалификациясынын деңгээли;

- *магистр* – аспирантурага жана (же) базалык докторантурага (профил боюнча / PhD) тапшырууга жана кесиптик ишмердүүлүгүн ишке ашырууга укук берүүчү жогорку кесиптик билим берүү квалификациясынын деңгээли;

- *кредит* - негизги кесиптик билим берүү программасынын түйшүктүүлүгүнүн шарттуу өлчөмү;

- *окутуунун жыйынтыгы* - негизги билим берүү программасы /модуль боюнча окутуунун натыйжасында алынган компетенция;

- *жалпы илимий компетенция* - кесиптик ишмердүүлүктүн бардык түрү (же көпчүлүгү) үчүн жалпы болуп эсептелген мүнөздөмөлөр: окутууга, анализге жана синтезге ж.б. карата жөндөмдүүлүк;

- *инструменталдык компетенция* өзүнө камтыйт: когнитивдик жөндөмдүүлүктү, идея менен ойду түшүнүү жана колдонуу жөндөмдүүлүгүн, методологиялык жөндөмдүүлүктү; айлана-чөйрөнү түшүнүү жана башкаруу, убакытты уюштуруу, окутуунун стратегиясын куруу, чечимдерди кабыл алуу жана көйгөйлөрдү чечүү жөндөмдүүлүгүн; технологиялык билгичтикти, техниканы колдонуу менен байланышкан өнөрдүүлүктү, компьютердик көндүм жана маалыматты башкаруу жөндөмдүүлүгүн; лингвистикалык билгичтикти жана коммуникативдик компетенцияны;

- *социалдык-инсандык жана жалпы маданий компетенциялар* - сезимди жана мамилени билдирүү, критикалык ой жүгүртүү жана өзүн өзү сыноого жөндөмдүүлүк, ошондой эле социалдык өз ара карым-катышка жана кызматташуу процессине, топ менен иштей билүүгө, социалдык жана этикалык милдеттемелерди кабыл алууга жана социалдык билгичтикке байланышкан социалдык көндүмдөр;

- **кесиптик стандарт** - конкреттүү кесиптик ишмердүүлүктүн алкагында, ал шайкеш болууга милдеттүү болгон, квалификациялык кызматкерди даярдоонун деңгээлине жана сапатына карата талаптарды, ошондой эле ишмердүүлүктүн түрүнөн көз карандысыз, бардык мекеменин штат ордуна укук боюнча ал ээ боло турган компетенциялардын топтомун аныктоочу, негиз болуучу документ.

1.3 Кыскартуулар жана белгилөөлөр.

Аталган Мамлекеттик стандартта төмөнкүдөй кыскартуулар жана белгилөөлөр колдонулат:

МББС- Мамлекеттик билим берүү стандарты;

ЖКББ – жогорку кесиптик билим берүү;

НББП – негизги билим берүү программасы;

ОУБ – окуу-усулдук бирикме;

НББП ДЦ - негизги билим берүү программасынын дисциплиналар циклы;

ЖИК - жалпы илимий компетенциялар;

ИК - инструменталдык компетенциялар;

КК - кесиптик компетенциялар;

СИК - социалдык-инсандык жана жалпы маданий компетенциялар;

ЖОЖ – жогорку окуу жай;

ПОК – профессордук-окутуучулук курам.

2. Колдонуу тармагы

2.1. Жогорку кесиптик билим берүүнүн аталган Мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары – ЖКББ МББС) 581100 – “Товар таануу” багыты боюнча бакалаврларды даярдоо боюнча НББПны милдеттүү ишке ашыруудагы ченемдерди, эрежелерди жана талаптарды ишке ашыруунун жыйынтыгын көрсөтөт жана алардын жеке менчик формасына же ведомствого тиешелүүлүгүнө карабастан, Кыргыз Республикасынын аймагында шайкеш келген багыт боюнча бакалаврларды даярдоого лицензиясы бар болгон жогорку кесиптик билим берүүнүн бардык билим берүү уюмдарынын негизги жогорку кесиптик программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоо, окуу жана уюштуруу-усулдук документтерин иштеп чыгуу үчүн негиз болуп берет.

2.2. 581100 - “Товар таануу” багыты боюнча аталган ЖКББ МББСтин негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:

- өздөрүнүн ЖОЖунда аталган багыты жана даярдоо деңгээли боюнча илимий, техникалык социалдык тармактын жетишкендиктерин эсепке алуу менен иштеп чыгууга, натыйжалуу ишке ашырууга жана негизги кесиптик билим берүү программаларын жаңылоого милдеттүү болгон ЖОЖдун администрациясы жана илимий-педагогикалык курамы (профессордук-окутуучулар курамы, илимий кызматкерлер);

- аталган багыт жана даярдоонун деңгээли боюнча ЖОЖдун негизги билим берүү программасын өздөштүрүүдө өздөрүнүн окуу ишмердүүлүгүн натыйжалуу ишке ашырууга милдеттүү студенттер;

- кесиптик ишмердүүлүктүн шайкеш келген тармагындагы адистердин жана жумуш берүүчүлөрдүн бирикмелери;

- Кыргыз Республикасынын билим берүү тармагындагы борбордук мамлекеттик органынын аткаруучу бийлигинин тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программасынын иштелип чыгышын камсыз кылышкан окуу-усулдук бирикмелер жана кеңешмелер;

- жогорку кесиптик билим берүүнүн каржыланышын камсыздандырган аткаруучу бийликтин мамлекеттик органдары;

- жогорку кесиптик билим берүү системасындагы мыйзамдардын сакталышын көзөмөлдөөчү билим берүү жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- жогорку кесиптик билим берүү тармагындагы билим берүү программаларына жана мекемелерине аккредитация жүргүзүүчү аккредитациялоочу агенттиктер.

2.3. Абитуриенттердин даярдык деңгээлине коюлуучу талаптар

2.3.1. Жалпы орто билим берүү же орто кесиптик (же жогорку кесиптик) билим берүүнүн -“бакалавр” квалификациясын ыйгаруучу, жогорку кесиптик билимге талапкер абитуриенттин билим деңгээли.

2.3.2. Абитуриент орто жалпы билим берүү же орто кесиптик (же жогорку кесиптик) билим берүү жөнүндөгү мамлекеттик үлгүдөгү документке ээ болушу керек.

3. Багытка даярдоонун жалпы мүнөздөмөсү

3.1. Кыргыз Республикасында 581100 “Товар таануу” багыты боюнча даярдоо төмөнкүлөрдү ишке ашырат:

- бакалаврларды даярдоо боюнча ЖКББ НББП;

- магистрлерди даярдоо боюнча ЖКББ НББП.

Бакалаврларды даярдоо боюнча ЖКББ НББПны толук өздөштүргөн жана бекитилген тартиптеги мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациядан ийгиликтүү өткөн ЖОЖдун бүтүрүүчүлөрүнө, “бакалавр” квалификациясын ыйгаруу менен, жогорку кесиптик билим жөнүндөгү диплом берилет.

Магистрлерди даярдоо боюнча ЖКББ НББПны толук өздөштүргөн жана бекитилген тартиптеги мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациядан ийгиликтүү өткөн ЖОЖдун бүтүрүүчүлөрүнө, “магистр” квалификациясын ыйгаруу менен, жогорку билим жөнүндөгү диплом берилет.

Бакалаврларды даярдоо багытынын алкагында ЖКББ НББПнын профилдерин ЖОЖ квалификациянын тармактык/сектордук алкагынын негизинде аныктайт

3.2. Окутуунун күндүзгү бөлүмүндө жалпы орто же жалпы кесиптик билим берүүнүн базасында 581100 – “Товар таануу” багыты боюнча бакалаврларды даярдоо боюнча ЖКББ НББПны өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү 4 жылды түзөт.

Бакалаврларды күндүзгү-сырттан окуу (кечки) жана сырттан окуу тариздери боюнча, ошондой эле окутуунун ар кандай таризи менен айкалыштырып даярдоодо ЖКББ НББПны өздөштүрүү мөөнөтү окутуунун күндүзгү таризинде бекитилген ченемдик мөөнөткө салыштырмалуу 6 айдан 1 жылга чейин ЖОЖ тарабынан узартылат.

Шайкеш келген профил боюнча орто кесиптик билимге же жогорку кесиптик билимге ээ тараптарга, бакалаврды даярдоо боюнча ЖКББ НББПны өздөштүрүү укугу ылдамдатылган программада берилет. Ылдамдатылган программаны ишке ашырууда окуу мөөнөтү ошол билим берүү программасы боюнча орто жана (же) жогорку кесиптик билимди алууда студент өздөштүргөн (өткөн) кээ бир дисциплина жана практика боюнча аттестациядан кайра өткөрүүнүн жыйынтыгына карата (кайра зачет тапшыруу) белгиленет.

Орто кесиптик билим берүүнүн профилинин жогорку кесиптик билим берүүгө шайкештиги ЖОЖ тарабынан өз алдынча аныкталат.

Бакалаврларды даярдоодо ЖКББ НББПны өздөштүрүүнүн мөөнөтү окутуунун күндүзгү бөлүмү боюнча ылдамдатылган программаны ишке ашыруу алкагында 3 жылдан кем эмес убакытты түзөт.

Билим алуунун формасынан көз карандысыз жеке окуу планы боюнча окутууда, окутуунун мөөнөтү ЖОЖ тарабынан өз алдынча бекитилет,

Жеке окуу планы боюнча окутууда ден соолугунан мүмкүнчүлүгү чектелген тараптарга жогорку окуу жай билим алуунун шайкеш келген формасы үчүн бекитилген мөөнөткө салыштырмалуу убакытты узартууга укуктуу.

Бакалаврларды жана магистрлерди багыттар боюнча даярдоодо ЖКББ НББПны өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан бекитилет.

3.3. Окутуунун күндүзгү таризинде бакалаврларды даярдоодо ЖКББ НББПны өздөштүрүүнүн жалпы эмгек түйшүгү 240 насыядан кем эмес болушу керек.

Окутуунун күндүзгү таризинде окуу жылы үчүн ЖКББ НББПнын эмгек түйшүгү 60 насыядан кем эмес болушу шарт.

Бир семестрдин эмгек түйшүгү 30 насыядан (2 семестрде жүргүзүлгөн окуу процессинде) аз эмес болушу зарыл.

Студенттин 30 сааттык окуу иши (аудиториялык, өз алдынча иши жана бардык аттестациялык иштерди кошкондо) 1 насыяга эквиваленттүү болот.

Күндүзгү-сырттан окуу (кечки) жана сырттан окуу таризи боюнча ошондой эле ар кандай окуу тариздерин айкалыштырууда жана аралыктан билим берүү технологияларын колдонгондо окуу жылынын ичинде НББПнын эмгек түйшүгү 48 насыядан аз эмес болот. Окутуунун жыйынтыктоочу жылынын эмгек түйшүгү НББПнын жалпы эмгек түйшүгүн камсыз кылуу муктаждыгын эске алуу менен аныкталат.

3.4. Инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатындагы 581100 “Товар таануу” даярдоо багыты боюнча ЖКББ НББПнын максаты:

3.4.1. 581100 – “Товар таануу” багыты боюнча даярдоодо окутуу тармагындагы ЖКББ НББПнын максаты болуп төмөнкүлөр эсептелет:

Гуманитардык, социалдык, экономикалык, математикалык жана табигый-илимий негиздеринин жаатында даярдоо; бүтүрүүчүнүн тандаган тармак ишмердүүлүгүндө ийгиликтүү иштеп кетишине мүмкүндүк берген жогорку кесиптик профилделген билим берүү (бакалавр деңгээлинде); эмгек рыногунда анын социалдык мобилдүүлүгүнө жана туруктуулугуна түрткү берүүчү универсалдык жана кесиптик компетенцияларга ээ болуу.

3.4.2. 581100 – “Товар таануу” багыты боюнча инсанды тарбиялоо багытындагы ЖКББ НББПнын максаты болуп төмөнкүлөр эсептелет:

Студенттердин социалдык-инсандык сапаттарын калыптандыруу: максатка умтулуучулук, уюштуруучулук, эмгекти сүйүүчүлүк, жоопкерчилик, жарандуулук, коммуникативдик, сабырдуулук, жалпы маданиятын жогорулатуу ж.б.

3.5. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердиги

581100 – “Товар таануу” багыты боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн тармагы төмөнкүлөрдү камтыйт:

- керектелүүчү товарлардын коопсуздугун жана сапатынын шайкештигин баалоо жана тастыктоо; асоортиментти түзүү жана башкаруу; таңгактоо, маркировкалоо, сактоо (шарттары, мөөнөтү, жарактуулугу, кызматы, сатылышы) талаптарынын сакталышын көзөмөлдөө;

- керектелүүчү товардын сатып алынышы, сакталышы жана сатылышы менен байланышкан товар кыймылынын (соода, өндүрүш ж.б. чөйрөсүндө) бардык стадияларындагы уюштуруучу-башкаруучу иш-милдеттери;

- мамлекеттик жана муниципалдык башкаруу органдары;

- академиялык жана ведомстволук илимий-изилдөөчү уюмдар;

- жалпы билим берүүчү мекемелер; баштапкы кесиптик, орто кесиптик, жогорку кесиптик жана кошумча кесиптик билим берүүчү мекемелер;

Бүтүрүүчүлөр жумушчунун квалификациясынын талаптарына алардын билим деңгээли жана алган компетенциялары шайкеш келген шартта кесиптик ишмердүүлүгүн башка тармактарда жана (же) башка багыттагы кесиптик ишмердүүлүктө ишке ашыра алат.

3.6. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин объекттери

581100 – “Товар таануу” багыты боюнча бакалавриаттын программасын өздөштүргөн бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн объекти болуп төмөнкүлөр эсептелет:

• ташуу, сактоо, сатуу жана пайдалануу (керектөө, иштетүү) стадияларындагы керектелүүчү товарлар;

• чийки зат, материалдар, чала фабрикат, себилдөөчү буюмдар, ошондой эле товардын керектелүүчү касиеттерин калыптандыруучу өндүрүү процесстери;

• товарларды таңгактоо жана маркировкалоо;

- товардын (өнүмдүн) коопсуздугуна жана сапатына, сактоо шарттарына, ташуусуна, сатылышына, пайдаланышына (керектелишине жана иштетилишине) болгон талаптарды белгилөөчү, ошондой эле товар кыймылынын процессин камсыздоочу ченемдик жана техникалык документтер;
- сатып алуу, жеткирип берүү, ташуу, сактоо, саны жана сапаты боюнча кабыл алуу, сатууга даярдоо, пайдалануу (керектөө жана иштетүү) процесстери;
- товарларды (өнүмдү) далдаштыруу, баалоо жана бекитилген талаптарга жана жарыяланган мүнөздөмөлөргө шайкештигин тастыктоо процесстери.

3.7. Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн түрлөрү

581100 “Товар таануу” багытындагы бакалавр кесиптик ишмердүүлүктүн төмөнкү түрлөрүнө даяр болуп чыгат: соодалык-технологиялык; товардык менеджменттин жаатында уюштуруучулук-башкаруучулук; баалоочу-аналитикалык; илимий-изилдөөчү.

Бүтүрүүчү негизинен даярдануучу кесиптик ишмердүүлүктүн анык түрлөрү, шайкеш келген кесиптик стандарттын (бар болсо) негизинде же кызыкдар жумуш берүүчүлөр менен биргеликте, алардын квалификациялык талаптарынын негизинде, ЖОЖ тарабынан иштелип чыккан билим берүү программасынын мазмунун аныкташы керек.

3.8. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердигинин маселелери.

581100 “Товар таануу” багытындагы бакалаврдын кесиптик ишмердигинин маселелери:

1) соода кылуу-сатып алуу ишмердигинде:

- соода кылуу-сатып алуу ишмердигин уюштуруу жана анын натыйжалуулугун жогорулатуу; керектелүүчү товарларды категориялары жана бирдейлиги боюнча кабыл алуу жана сатып алуу иштерин уюштуруу;

- калктын сатып алуу сурамын изилдөө жана божомолдоо, товарлардын ылайыктуу ассортиментин сатып алуу жана жеткирип берүү боюнча сатып алуучулардын табыштамаларын жана тапшырыктарын изилдөө жана негиздөө, канааттандырылбаган сурамды эсепке алуу жана талдоо;

- керектелүүчү товарлардын сапатына, коопсуздугуна, экологиясына, сурамдык тенденциясына, модасына жана өндүрүштүн жаңы технологиясына карата талаптарды эсепке алуу менен алардын жеткирип берүүчүлөрүн тартуу;

- улуттук жана эл аралык стандарттардын талаптарын, ченемдик жана техникалык документтердин шарттарын эсепке алып, жеткирип берүүчүлөр менен келишимдин шарттарын макулдаштыруу;

- сапатсыз товарларга карата доомат түзүү жана керектөөчүлөрдүн дооматтарына жана чарба келишим боюнча контрагенттерге жооп даярдоо үчүн маалыматты талдоо жана даярдоо.

2) соодалык-технологиялык ишмердикте:

- товар жеткирип берүүгө табыштама түзүү; техникалык регламент, техникалык шарттар, стандарттар жана документтер аркылуу бекитилген сапатка, коопсуздука жана экологияга карата түзүлгөн талаптарга товарлардын шайкештигин аныктоо;

- товарларды саны, ассортиментинин сапаттуулугу жана жабдылгандыгы боюнча кабыл алуу;

- таңгактоо жана маркировкалоо эрежелеринин, товарлардын кампада жана ишкананын соода жүргүзүүчү залында сактоо шарттарынын жана жарактуулук мөөнөтүнүн сакталышын көзөмөлдөө;

- товардын сатылышына таасир этчү факторлорду контролдоо жана талдоо; сатуунун көлөмүн кеңейтүү боюнча сунуштарды иштеп чыгуу; калктын суроо-талаптарынын өзгөрүүчү тенденцияларын, керектөөчүлүк касиеттерин эсепке алуу менен товардын жаңы ассортиментинин келечекте сатылышын талдоо;

- товарларды ташууда жана сактоодо аларды партияларга бөлүштүрүү, логистика жана соода эрежелеринин сакталышын көзөмөлдөө;

- товарларды сатуу этаптарындагы соода-технологиялык операцияларды ылайыкташтыруу, товарларды сатуунун алдында даярдоо процесстерин башкаруу, сатып алуучуларга соода кызматын көрсөтүү жана калдыктарды керекке жаратуу;
- товар камдыктарынын ченемдерин сактоо, ишкананын кампасындагы товардын калдыктарын текшерүү, табигый кемүүнүн ченемдерин эске алуу менен товардын инвентаризациясын жүргүзүү, товардык жоготууларды кыскартуу боюнча иш-чараларды иштеп чыгуу;
- соода-технологиялык жабдууну метрология жактан контролдоо жана параметрлердин сакталышын көзөмөлдөө иштерин, ошондой эле соода жана коомдук тамактануу ишканаларындагы соода-технологиялык жабдуунун иштөө режимин жана санитардык-гигиеналык талаптардын сакталышын уюштуруу;

3) Товардык менеджмент жаатындагы уюштуруу-башкаруучулук ишмердүүлүк

- керектөөчүлөрдүн тейленүүчү сегментинин менталдык жана социалдык-психологиялык өзгөчөлүктөрүн эсепке алуу менен товарларга болгон сурамды өнүктүрүүчү жаңы тенденцияларды изилдөө;
- товардын өндүрүүдөн баштап бардык кыймыл этаптарындагы сапатынын, коопсуздугунун жана ассортиментиин менеджменти;
- соода ишканасына товардык маркетингдин, категориялык менеджменттин, марчендайзингдин, ошондой эле сатып алуучуларды тааныштыруу боюнча жаңы товарлардын керектөөчүлүк касиеттерине жана артыкчылыктарга ээ болгон кызмат көрсөтүүлөрдүн заманбап ыкмаларын киргизүү;
- товардык ресурстардын бөлүштүрүүчү кампаларда жана соода ишканаларында бар болуусун жана алардын сапатын контролоо, товарлардын жарактуулук мөөнөтүн жана сакталышын көзөмөлдөө;
- ишкандагы товардын айлануусун башкаруу, ченемден ашыкча пайда болгон жана өтүмсүз товардык ресурстардын себебин издөө, аларды сатуу боюнча чараларды иштеп чыгуу;
- керектөөчүлөрдүн укуктарын сактоого багытталган иш-чараларды иштеп чыгуу; сатып алуучулардын дооматтарын кароо боюнча материалдарды даярдоо жана талдоо; соода ишмердигинде заманбап маалымат технологияларын колдонуу.

4) баалоочу-аналитикалык ишмердикте:

- товардын документке шайкештигин жана ассортиментке таандыктуулугун аныктоо, фальсификацияланган жана контрафакттык өнүмдү табуу;
- техникалык регламенттин талаптарына, стандарттардын жобосуна, техникалык шарттарга, келишимдин шарттарына, товарды коштоочу документтерде келтирилген маалыматка товардын коопсуздугунун жана сапатынын шайкештигин баалоо; керектелүүчү товарлардын кемтиктерине диагностика кылуу жана алардын пайда болушунун себептерин табуу;
- керектөөчүлүк касиеттердин анализинин негизинде товардын рыноктогу наркын товар таануу жагынан баалоо;
- талаптагыдай сапаттагы эмес, жарактуулук мөөнөтү өтүп кеткен жана кооптуу кемтиктери бар болгон товарлардын сатылышына жол бербөө (же сатыктан алып салуу);
- соода ишканасынын ассортиментиин ылайыкташтыруу максатында ассортименттин көрсөткүчтөрүн талдоо жана суроо-талаптарды изилдөө;
- калктын муктаждыктарын жана суроо-талаптарын түзүү боюнча мыйзамченемдүүлүктөрдүн жана тенденциялардын товардык рыногунун конъюктурасын талдоо;

5) Илимий-изилдөөчү ишмердикте:

- товардын керектелүүчү касиеттерин, сапатын, коопсуздугун, аныктыгын жана атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн баалоо боюнча илимий изилдөөлөрдү уюштуруу жана өткөрүү;

- ата-мекендик товарлардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатуунун жаңы багыттарын талдоо жана табуу, импортту алмаштыруунун резервдерин издөө;
- керектөөчүлөр артык көргөн ассортиментти изилдөө; товарлардын жана чийки заттын керектелүүчү касиеттеринин номенклатурасын аныктоо; керектелүүчү касиеттерге шарт коюучу негизги мүнөздөмөлөрдү изилдөө;
- керектелүүчү товарларды сактоодо болуп кетүүчү процесстерди изилдөө, сактоо шарттарын ылайыкташтыруу жана өркүндөтүү, сактоо мөөнөтүн узартуу;
- товардык рыноктун өнүгүү келечегин жана конъюнктурасын изилдөө максатында сурамжылоолорду жана статистикалык изилдөөлөрдү жүргүзүү;
- кесиптик ишмердикти жүзөгө ашыруу боюнча инновациялык ыкмалардын, долбоордук чечимдердин, каражаттардын жана технологиялардын иштелип чыгышына катышуу.

4. Негизги билим берүү программасын (НББП) ишке ашырууга карата жалпы талаптар

4.1. НББПны ишке ашырууда ЖОЖдун укук жана милдеттерине карата жалпы талаптар:

4.1.1. Даярдоо багыты боюнча НББПны ЖОЖдор өз алдынча иштеп чыгат. НББП Кыргыз Республикасында даярдоо багыты боюнча шайкеш келген МББСке ылайык иштелип чыгат жана ЖОЖдун окумуштуулар кеңеши тарабынан бекитилет.

ЖОЖдор илим, маданият, экономика, техника жана технологиялардын өнүгүүсүн жана социалдык чөйрөнү эске алып, ЖОЖдо билим берүүнүн сапатына кепилдик берүү боюнча төмөнкү сунуштамаларды карманып, 5 жылдан кем эмес аралыкта бир жолу НББПны жаңылоого милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыздоо боюнча стратегияны иштеп чыгуу;
- билим берүү программаларын мезгилдүү рецензиялоо жана аларга мониторинг жүргүзүү;
- окуучулардын билиминин деңгээлин, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларын макулдаштырылган так критерийлердин негизинде баалоонун объективдүү процедураларын иштеп чыгуу;
- окутуучулар курамынын сапатын жана иш-билгилигин камсыздоо;
- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыздоо, алардын пайдаланышынын натыйжалуулугун көзөмөлдөө, анын ичинде: окуучуларды сурамжылоо жолу менен;
- өз ишмердигин (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү мекемелери менен салыштыруу үчүн макулдаштырылган критерийлер боюнча өзүн өзү дайыма текшерип туруу;
- коомчулукту өзүнүн ишмердигинин жыйынтыгы, пландары жана инновациялары жөнүндө маалымдоо.

4.1.2. Студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн даярдыгынын сапатын баалоодо алардын учурдагы, аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясы эсепке алынышы керек. Баалоо каражаттары ЖОЖ тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн аттестациясына, бүтүрүүчү квалификациялык иштеринин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүлүшүнө болгон талаптар “ЖОЖдордун бүтүрүүчүлөрүнүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясы жөнүндө” Жобону эсепке алуу менен ЖОЖ тарабынан белгиленет.

4.1.3. НББПны иштеп чыгуудан мурда бүтүрүүчүлөрдүн социалдык-инсандык компетенцияларынын түзүлүшүндөгү ЖОЖдун мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек (мисалы, социалдык өз ара аракеттенүү, өзүн өзү уюштуруу, өзүн өзү башкаруу жана тутумдук-ишкердик мүнөздөгү компетенциялар). Инсанды бардык жактан өнүктүрүү үчүн ЖОЖ ылайыктуу шарттарды, социо-маданий чөйрөнү түзүп берүүгө милдеттүү.

ЖОЖ окуу процессинин социо-тарбиялоо компонентинин өнүгүшүнө жардам бериши керек, анын ичинде: студенттердин өзүн өзү башкаруусун күчөтүү, коомдук

уюмдардын, спорттук жана чыгармачыл клубдардын жана илимий студенттик коомдордун иштерине катышуу.

4.1.4. ЖОЖдун НББПрограммасы студенттердин каалоосу боюнча тандалган сабактарды камтышы шарт. Тандама сабактарын түзүү тартиби ЖОЖдун Окумуштуулар кеңеши тарабынан бекитилет.

4.1.5. Студенттер өздөрүнүн окуу программасынын түзүлүшүнө катышуусу үчүн ЖОЖ реалдуу мүмкүнчүлүк берүүгө милдеттүү.

4.1.6. НББПны түзүүдө ЖОЖ студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштырып, тандалган сабактар алар үчүн милдеттүү болгонун жана алардын суммардык түйшүктүүлүгү окуу планында каралган көлөмдөн аз болбошу керек экенин түшүндүрүп бериши шарт.

4.2. НББПны ишке ашырууда студенттердин укуктарына жана милдеттерине болгон жалпы талаптар.

4.2.1. Студенттер – өздөрү тандаган окуу сабактарын өздөштүрүү үчүн НББПда каралып бөлүнгөн окуу убактысынын чегинде конкреттүү сабактарды тандоого укуктуу.

4.2.2. Өзүнүн жеке билим берүү траекториясын түзүүдө студент өз тандоосу боюнча кийинки даярдоо профилине (адистештирүү) таасир этчү кеңешмелерди ЖОЖдон алууга укуктуу.

4.2.3. НББПны өздөштүрүүдө СИКны өнүктүрүү жагынан жакшы натыйжа алуу максатында студенттер студенттик өзүн өзү башкаруу иштерине, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачыл клубдардын жана илимий студенттик коомдордун иштерине катышуусу зарыл.

4.2.4. Студенттер белгиленген мөөнөттүн ичинде ЖОЖ НББП тарабынан каралган бардык тапшырмаларды аткарууга милдеттүү.

4.3. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү – аудиториялык жана аудиториядан тышкаркы (өз алдынча) окуу иштерин кошкондо – жумасына 45 (академиялык) сааты түзүшү керек.

Күндүзгү окуу таризиндеги аудиториялык сабактардын 1 жумалык көлөмү – ар бир окуу дисциплинасын өздөштүрүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 35 пайызынан кем эмес болушу керек.

Окуу дисциплинасы боюнча өз алдынча ишке бөлүнгөн сааттарга ошол сабактан болгон сынакка (модулга) даярдануу үчүн каралган убакыт дагы кирет.

4.4. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу таризиндеги аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына 16 (академиялык) саатан аз эмес убакыттан турушу керек.

4.5. Сырттан окуу таризинде окутуучулар студенттери үчүн өткөргөн сабактардын көлөмү жылына 160 (академиялык) сааттан кем эмес болушу керек.

Сырттан жана күндүзгү-сырттан (кечки) окуу таризиндеги студенттердин саны күндүзгү окуу таризиндеги студенттердин санына карата 1:1 болушу керек (Студенттерди сырттан жана күндүзгү-сырттан (кечки) окуу тариздеринде окутуу үчүн күндүзгү окуу таризи болушу шарт).

4.6. Каникулдук убакыттын жалпы көлөмү окуу жылында 7 жумадан аз эмес убакыттан турушу керек, анын ичинде: кышкы каникулдар эки жумадан кем эмес болушу зарыл.

5. Магистрлерди даярдоонун негизги билим берүү программасына карата талаптар

5.1. Магистрлерди даярдоо боюнча НББПны өздөштүрүүнүн жыйынтыктарына карата талаптар:

581100 “Товар таануу” даярдоо багыты боюнча “бакалавр” квалификациясына ээ болуучу бүтүрүүчү, бул ЖКББ МББСнын 3.4. жана 3.8. пункттарында көрсөтүлгөн негизги билим берүү программасынын максатына жана кесиптик ишмердиктин маселелерине ылайык, төмөнкү компетенцияларга ээ болушу керек:

1) универсалдык:

а) жалпы-илимий (ЖК):

ЖК-1. Айлана-чөйрөгө карата критикалык ой жүгүртүү жана илимий билимдерин колдонуу, турмуштун жана маданияттын баалуулуктарын түшүнө билүү, активдүү жарандык позицияны кармануу, ошондой эле адамга урмат-сый жана сабырдуулук менен мамиле жасоо жөндөмдүүлүгү;

б) инструменталдык (ИК):

ИК-1. Окуу жана жумуш тармагында мамлекеттик, расмий жана кандайдыр бир чет тилде иштиктүү сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү жөндөмдүүлүгү;

ИК-2. Окуу жана жумуш тармагында татаал көйгөйлөрдү чечүү үчүн маалыматтык технологияларды колдонуу менен жаңы билимдерди алуу жана аларды колдонуу жөндөмдүүлүгү.

ИК-3. Кесиптик ишмердүүлүктө ишкердик билимдерин жана көндүмдөрүн колдонуу мүмкүнчүлүгү.

в). социалдык-инсандык жана жалпы маданий (СИК):

СИК-1. Айрым адамдардын же топтордун кесиптик ишмердикте максатка жетишин камсыздоо жөндөмдүүлүгү.

2) кесиптик (КК):

а) соода кылуу-сатып алуу ишмердигинде:

КК-1. Товардын сапатына, коопсуздугуна, экологиясына, сурамдык тенденцияларына, модасына, жаңы өндүрүү технологияларына болгон талаптарды эсепке алуу менен керектелүүчү товарлардын жеткирип берүүчүлөрүн тандоону жана коммерциялык сунуштарды талдоону билүү;

КК-2. Товардын сатып алынышын жана жеткирип берилишин уюштуруу, жеткирип берүүчүлөр жана сатып алуучулар менен байланыш түзүү, келишимдик милдеттердин аткарылышын контролдоо, соода кылуу-сатып алуу ишмердигинин майнаптуулугун жогорулатуу жөндөмдүүлүгү;

КК-3. Товардын рекламациясын жана анын сапатына болгон дооматты талдоону жана алар каралгандан кийинки жыйынтыктар боюнча корутунду даярдоону билүү.

б) товардык менеджменттин жаатындагы уюштуруучу-башкаруучулук ишмердикте:

КК-4. Товарды сатып алуу, жеткирип берүү, ташуу, сактоо, кабыл алуу жана сатуу иштерине байланышкан негизги уюштуруучу жана башкаруучу иш-милдеттер жөнүндө тутумдук түшүнүккө ээ болуу;

КК-5. Чийки зат менен товардын керектелүүчү касиеттерин эсепке алуу менен аларды сатып алууда, алдыга жылдырууда жана сатууда товардык менеджменттин жана маркетингдин принциптерин колдонуу жөндөмдүүлүгү;

КК-6. Товардын ассортиментин ылайыкташтыруу, жоготууларын жана ченемден ашыкча камдыктарын кыскартуу максатында товардын баштан аяк циклиндеги негизги мүнөздөмөлөрдү (сандык, сапаттык, ассортименттик жана нарктык) башкаруу көндүмдөрүнө ээ болуу;

КК-7. Товардын сатылышын жогорулатуу жана соодалык ассортиментти ылайыкташтыруу боюнча иш-чараларды иштеп чыгууну жана сурамды талдоону билүү;

КК-8. Баалоочу-аналитикалык ишмердикте: товардын ассортиментин, керектелүүчү касиеттерин жана анын сапатын түзүүчү жана сактоочу факторлорду билүү;

КК-9. Кемтиктиктүү, кооптуу, сапатсыз, фальсификацияланган жана контрафакттык өнүмдү табуу, товардык жоготуулардын алдын алуу жана аларды азайтуу үчүн далдаштыруучу ыкмаларды билүү жана товардын сапатын жана коопсуздугун баалоо;

КК-10. Товардын рыноктогу наркын баалоо үчүн алардын керектелүүчү касиеттерин талдоонун негизинде товардын баа жаратуучу мүнөздөмөлөрүн аныктоо жөндөмдүүлүгү;

КК-11. Ченемдик документтердин талаптарына товардык маалыматтын шайкештигин баалай билүү;

КК-12. Товардык экспертизаны уюштуруу жана жүргүзүү тартиби жана эрежелери, товардын шайкештигин тастыктоо жана баалоо ишмердигинин башка түрлөрү боюнча тутумдук түшүнүккө ээ болуу.

в) соодалык-технологиялык ишмердикте:

КК-13. Товарды саны, сапаты жана жабдуулангандыгы боюнча кабыл алууну, товарга карата талаптарды белгилөөнү жана товардын сапаты менен коопсуздугунун техникалык регламентке, стандарттарга жана башка документтерге шайкештигин аныктоону билүү;

КК-14. Товарды тангактоо жана маркировкалоого болгон талаптардын, сактоо мөөнөтүнүн, ташуу жана сатуу эрежелеринин, ошондой эле сатуу жайларына мерчендайзингдин стандарттарына ылайык чыгарып коюу эрежесинин сакталышына контроль жүргүзүү, товардык жоготууларды кыскартуу жана алардын алдын алуу боюнча сунуштарды иштеп чыгуу жөндөмдүүлүгү;

КК-15. Товарды коштоочу документтер менен иштөөнү, товар жеткирүүнүн шарттарынын аткарылышын көзөмөлдөөнү, соодалык операцияларды эсепке алуу боюнча документтерди жол-жоболоону, соода ишмердигинде заманбап маалыматтык технологияларды колдонууну жана товардык-материалдык баалуулуктарга инвентаризация жүргүзүүнү билүү;

КК-16. Соодалык-технологиялык жабдуулардын функционалдык мүмкүнчүлүктөрүн, аларды колдонууну жана метрологиялык көзөмөлдү уюштурууну билүү;

г) илимий-изилдөөчү ишмердикте:

КК-17. Кесиптик ишмердикте ата-мекендик жана чет өлкөлүк тажрыйбаны, илимий-техникалык маалыматты изилдөөгө даяр болуу;

КК-18. Товардын сапатын контролдоонун, аларга экспертиза жана далдаштыруу жүргүзүүнүн заманбап ыкмаларын өздөштүрүүгө даяр болуу;

КК-19. Товардын керектелүүчү касиеттерине, сапатына жана коопсуздугуна өз алдынча илимий изилдөөлөрдү жүргүзүү жөндөмдүүлүгү.

Профиль кошумча атайын кесиптик бештен ашык эмес аталыштагы компетенциялар менен белгиленет жана ЖОЖ тарабынан өз алдынча аныкталат. Профилдердин тизмегин ОУБ бекитет.

Кошумча компетенциялардын тизмеги квалификациялардын улуттук жана тармактык/сектордук алкактарынын жана кесиптик стандарттардын (бар болсо) негизинде аныкталат.

5.2. Бакалаврларды даярдоо боюнча НББПнын түзүмүнө карата талаптар

Бакалаврларды даярдоо НББП-сынын түзүмү төмөнкү блокторду камтыйт:

1-блок. “Сабактар (модулдар)”

2-блок. “Практика”

3-блок. “Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация”

Бакалаврларды даярдоо боюнча НББПнын түзүмү		Бакалаврларды даярдоо НББП-сынын жана анын насыялардагы блокторунун көлөмү
1-блок	I. Гуманитардык, социалдык жана экономикалык цикл II. Математикалык жана табигый-илимий цикл III. Кесиптик цикл	165-215
2-блок	Практика	15-60
3-блок	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	10-15
Бакалаврларды даярдоо боюнча НББПнын көлөмү		240

Эскертүү

- ар бир дисциплинанын эмгек түйшүгүн ЖОЖ ишке ашырылып жаткан билим берүү программасынын өзгөчөлүгүн жана окутуу тилин эсепке алуу менен цикл үчүн бекитилген көлөмдө өз алдынча белгилейт;

ЖОЖ бакалаврларды даярдоо боюнча НББПны мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык иштеп чыгат жана окутуунун жыйынтыктарынын квалификациялардын улуттук алкагынын деңгээлине жетишине жооптуу болот.

Бакалаврларды даярдоо НББП-сынын ар бир блогуна тийиштүү болгон сабактардын (модулдардын) топтомун жана алардын эмгек түйшүгүн, блок үчүн бекитилген көлөмдө, аны өздөштүрүүнүн жыйынтыктарына болгон талаптарды эсепке алуу менен, квалификациялардын улуттук алкагында каралган окутуунун жыйынтыктарынын жыйындысы катары ЖОЖ өз алдынча аныктайт.

5.2.1. Бакалаврларды даярдоонун НББПсы төмөнкүлөрдүн ишке ашырылышын камсыздоого милдеттүү:

- тизмеги жана эмгек түйшүгү Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим тармагындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарабынан аныкталган гуманитардык, социалдык жана экономикалык циклдеги милдеттүү дисциплиналар;

- өздөштүрүү үчүн милдеттүү болуп саналган, бирок насыяга которулбаган жана бакалаврларды даярдоо боюнча НББПнын көлөмүнө кирбеген, 360 саатан кем эмес көлөмдөн турган, дене тарбиясы жана спорт боюнча дисциплиналар.

5.2.2. 2-блок. “Практика” окуу практикасын (тааныштыруучу, технологиялык, илимий-изилдөөчү иштер) жана өндүрүштүк практиканы (долбоордук, эксплуатациялык, педагогикалык, илимий-изилдөөчү иштер) өзүнө камтыйт.

ЖОЖ практиканын бир же бир нече түрүн тандоого укуктуу, ошондой эле белгиленген насыялардын чегинде практиканын кошумча түрүн белгилей алат.

5.2.3. 3-блок. “Мамлекеттик аттестация” сынак тапшырууга даярдоо, мамлекеттик сынакты тапшыруу, бүтүрүүчү квалификациялык ишти аткаруу жана коргоо иштерин өзүнө камтыйт (бүтүрүүчү квалификациялык иш жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын курамына киргизилген болсо).

5.2.4. Бакалаврларды даярдоо боюнча НББП милдеттүү жана элективдүү бөлүктөрдөн турат.

НББПнын милдеттүү бөлүгүнө жалпы-илимий, универсалдык, социалдык-инсандык, жалпы-маданий жана кесиптик компетенциялардын түзүлүшүн (квалификациянын улуттук алкагынын деңгээлин эсепке алуу менен) камсыз кылган сабактар жана практикалар кирет.

Милдеттүү бөлүктүн көлөмү – мамлекеттик аттестациянын көлөмүн эсепке албагандан кийин бакалаврларды даярдоо боюнча НББПнын жалпы көлөмүнүн 50 пайызынан ашпашы керек.

Бакалаврларды даярдоо боюнча НББПнын элективдүү бөлүгүндө студенттер шайкеш келген багыт боюнча сабактарды тандоого укуктуу, ошондой эле башка багыттардагы НББПлардын сабактарынан дагы тандаса болот.

5.2.5. ЖОЖ – ден соолугу чектелген адамдарга (арыздары боюнча) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, жеке мүмкүнчүлүктөрүн эсепке ала турган НББП боюнча окууга мүмкүнчүлүк бериши керек.

5.3. Бакалаврларды даярдоо боюнча НББП-ны ишке ашыруу шарттарына карата талаптар

5.3.1. Окуу процессин кадрлар менен камсыз кылуу

Бакалаврларды даярдоонун негизги билим берүү программасынын ишке ашырылышы такай илимий жана (же) илимий-усулдук ишмердик менен алектенген, окута турган сабактын профилине шайкеш келген базалык билими бар болгон педагогикалык кадрлар менен камсыз болушу керек.

Кесиптик циклдин окутуучулары илимдин кандидаты, илимдин доктору даражасына, PhD докторунун академиялык даражасына, магистрдин квалификациясына жана/же кесиптик чөйрөдөгү тажрыйбага ээ болушу шарт.

Окумуштуулук даражасы жана/же окумуштуулук наамы бар окутуучулардын саны билим берүү программасынын ар бир цикли боюнча окутуучулардын жалпы санынын 40% пайызынан аз эмес болушу зарыл (лицензиялык талаптарга ылайык).

Штаттык окутуучулардын саны билим берүү программасынын окутуучуларынын жалпы санынын 40 пайызынан кем эмес болот.

Лекцияларын илимдин кандидаты, илимдин доктору жана PhD окумуштуулук наамына ээ болгон окутуучулар окуган сабактардын үлүшү жалпы сабактардын 50 %-нан аз эмес болушу керек.

5.3.2. Окуу процессин окуу-усулдук жана маалыматтык жактан камсыздоо

Бакалаврларды даярдоонун негизги билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн ар бир студент үчүн НББПнын сабактарынын (модулдардын) толук тизмеги боюнча түзүлгөн маалымат базасы жана китепкана фонду жеткиликтүү болушу керек.

ЖОЖдун билим берүү программасы лаборатордук жана практикалык сабактарды камтышы керек (*түзүлүп жаткан компетенцияларды эсепке алуу менен аныкталат*).

Негизги билим берүү программасы бардык окуу курстары боюнча окуу-усулдук документтер жана материалдар менен камсыз болушу керек. Ар бир окуу сабагынын (курстун, модулдун) мазмуну билим берүү мекеменин жергиликтүү тарамында көрсөтүлүп турушу керек. Студенттин аудиториядан тышкары иши усулдук колдонмолор менен коштолуп, аны жазганга жумшаган убактысы негизделип, көрсөтүлүшү керек. Бакалаврларды даярдоонун негизги билим берүү программасынын ишке ашырылышы ар бир окуучу үчүн жеткиликтүү НББПнын сабактарынын (модулдардын) толук тизмеги боюнча түзүлгөн маалымат базасы жана китепкана фонду менен камсыз болушу керек.

Өз алдынча даярдануу үчүн студенттер Интернет тарамы менен камсыздальшы зарыл.

Аралыктан билим берүү технологияларын колдонууда – окуучулардын электрондук китептер жана окуу-усулдук материалдар менен камсыздальшы 100%-ды түзүшү керек.

Китепкана фонду акыркы 5 жылдын ичинде басылып чыккан бардык циклдердин базалык бөлүгүнүн сабактары боюнча негизги окуу адабиятынын басма жана/же электрондук басылмалары менен толукталышы зарыл (гуманитардык, социалдык жана экономикалык циклдердин базалык бөлүгүнүн сабактары үчүн – акыркы беш жылдын ичиндеги басылмалар).

Кошумча адабияттын фонду, окуу китептеринен тышкары, расмий, маалымдама-библиографиялык жана адистештирилген мезгилдүү басылмаларды камтышы керек.

Ата-мекендик жана чет өлкөлүк ЖОЖдор жана уюмдар менен ыкчам түрдө маалымат алмашуу иштери Кыргыз Республикасынын интеллектуалдык менчик жаатындагы эл аралык келишимдер жана интеллектуалдык менчик жөнүндөгү мыйзамдардын талаптарын сактоо менен жүргүзүлүшү керек. Окуучулар үчүн заманбап кесиптик маалымат базасы жана маалыматтык издөө системалары жеткиликтүү болушу шарт.

5.3.3. Окуу процессин материалдык-техникалык жактан камсыздоо

Бакалаврларды даярдоо боюнча негизги билим берүү программасын ишке ашыруучу жогорку окуу жайында студенттерди илимий-практикалык жактан майнаптуу даярдоо үчүн ЖОЖдун окуу планында каралган, бардык түрдөгү лаборатордук, дисциплиналык жана дисциплина аралык даярдоонун бардык түрлөрүн, практикалык жана илимий-изилдөөчү иштеринин өткөрүлүшүн камсыздоочу, учурдагы санитардык жана өрткө каршы эреже-ченемдерге шайкеш келген материалдык-техникалык база болушу шарт. Бакалаврдык программаны ишке ашыруу үчүн материалдык-техникалык камсыздоонун

минималдык керектүү тизмеги өзүнө атайын жабдууланган кабинеттерди жана аудиторияларды камтыйт: компьютердик класстарды, лингафондук кабинеттерди, окутуунун мультимедиялык каражаттары менен жабдууланган аудиторияларды.

ЖОЖдун жыйын залы, спорттук залы, ашканасы жана медициналык пункту милдеттүү түрдө болушу керек. Ар бир студентке чектелген пайдалуу аянттын ченеми санитардык ченемдердин жана эрежелердин талаптарына ылайык белгиленет.

ЖОЖ лицензиялык программалык камсыздоонун керектүү комплекти менен камсыздальшы керек.

Билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн ЖОЖдо лекциялык түрдөгү сабактарды, лаборатордук сабактарды, курстук долбоорлоолорду (курстук иштерди аткаруу), тайпалык жана жеке консультацияларды, күнүмдүк текшерүүлөрдү жана аралык аттестацияларды өткөрүү үчүн окуу аудиториялары, ошондой эле өз алдынча иштерди жүргүзүү жана окуу жабдууларын сактоо жана аларды профилактикалык тейлөө үчүн жайлар бар болушу керек. Атайын жайлар адистештирилген эмеректер жана окутуунун техникалык каражаттары (анын ичинде: сабактардын (модулдардын) болжолдуу программаларына, жумушчу окуу программаларына шайкеш келген тематикалык иллюстрацияларды камсыздоочу окуу-көрсөтмө каражаттары жана көрсөтүүчү жабдуунун топтому) менен жабдууланган болушу керек.

Бакалавриаттын программасын ишке ашыруу үчүн керектүү материалдык-техникалык камсыздоонун тизмеги лаборатордук жабдуулар, приборлор, химиялык идиштер жана реактивдер менен жабдууланган лабораторияларды өзүнө камтыйт. ЖОЖдун материалдык-техникалык жана окуу-усулдук камсыздоосуна болгон конкреттүү талаптар негизги билим берүүнүн болжолдуу программаларында аныкталат.

5.3.4. Бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо

5.3.4.1. Негизги билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоо иштери жетишүүчүлүктүн күнүмдүк көзөмөлүн, студенттердин арадагы аттестацияларын жана бүтүрүүчүлөрдүн мамлекеттик аттестациясын өзүнө камтышы керек. Ар бир сабак боюнча күнүмдүк жана аралык текшерүүлөрдү жүргүзүү үчүн ЖОЖ тарабынан өз алдынча контролдоонун конкреттүү формалары жана процедуралары иштелип чыгат жана биринчи окуу айынын ичинде студенттердин назарына жеткирилет.

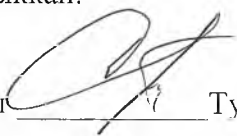
5.3.4.2. Окуучулардын жеке жетишкендиктеринин магистратуранын НББПсынын этап боюнча талаптарына шайкештигине карата аттестация (күнүмдүк жана аралык) жүргүзүү үчүн баалоочу каражаттардын фонддору түзүлөт. Ал фонддор типтүү тапшырмаларды, текшерүү иштерин, билимди баалоого мүмкүнчүлүк берген тесттерди жана ыкмаларды, билгиликти жана ээ болгон компетенцияларды өзүнө камтыйт. Баалуу каражаттардын фонддору ЖОЖ тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет. Студенттердин жетишүүчүлүгүн жана аралык аттестацияларын күнүмдү текшерүү программаларын алардын келечектеги кесиптик ишмердигинин шарттарына максималдуу түрдө жакындатуу үчүн ЖОЖ тарабынан шарттар түзүлүшү керек. Ал үчүн тышкы эксперт катары конкреттүү сабактардын окутуучуларынан тышкары жумуш берүүчүлөр, чектеш дисциплиналарды окуган окутуучулар дагы жигердүү түрдө чакырылышы зарыл. Студенттерге окуу процессинин мазмунун, уюштурулушун жана сапатын, ошондой эле айрым окутуучулардын ишин баалоого мүмкүнчүлүк берилиши керек.

5.3.4.3. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация багыттын профили боюнча мамлекеттик комплекстик сынакты, бүтүрүүчү квалификациялык иштин аткарылышын жана жакталышын (ЖОЖ бүтүрүүчү квалификациялык ишти жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын курамына киргизген болсо) өзүнө камтыйт.

Бүтүрүүчү квалификациялык иштин (бакалаврдык иштин) мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө болгон талаптар, ошондой эле мамлекеттик комплекстик сынакка (бар болсо) болгон талаптар жогорку окуу жайы тарабынан белгиленет.

Бул 581100 «Товар таануу» багыты боюнча мамлекеттик билим берүү стандарты М.Рыскулбеков атындагы Кыргыз экономикалык университети базалык жогорку окуу жайына караштуу экономика жана башкаруу жаатындагы билим берүү боюнча Окуу-усулдук бирикме тарабынан иштелип чыккан.

ОМБнын төрайымы,

экономика илиминин кандидаты, доцент Турсуналиева Д.М.

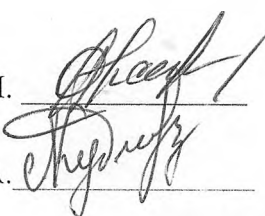
Түзүүчүлөр:

Алымбеков К.А.

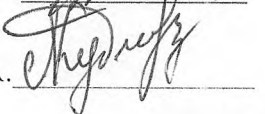
ОМБнын «Коммерция» секциясынын жетекчиси, техника илимдеринин доктору, профессор, Кыргыз Республикасынын Инженердик Академиясынын мүчө-корреспонденти, М.Рыскулбеков атындагы КЭУнун Соода жана ресторан бизнеси институту, «Товар таануу, товардык экспертиза жана ресторан бизнеси» кафедрасы

Омуралиева А.И.

т.и.к, доцент, Ж. Баласагын атындагы КУУ, «Сапатты башкаруу» кафедрасы;

Кадыралиев Н.А.

т.и.к., профессор, «Манас кыргыз-түрк» университетинин «Гастрономия жана кулинардык искусство» бөлүмүнүн башчысы

Джурупова Б.К.

т.и.к., профессор, Кыргыз Республикасынын Азык-түлүк коопсуздугу кеңешинин алдындагы эксперттик топтун эксперти

Джаманкулова Г.М.

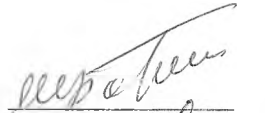
т.и.к., доцент, М. Рыскулбеков атындагы КЭУ «Товар таануу, товардык экспертиза жана ресторан бизнеси» кафедрасы

Сатыбалдиева А.М.

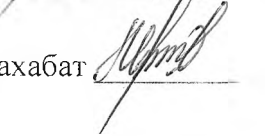
т.и.к., доцент, К.И.Скрябин атындагы КУАУ, «Айыл чарба өнүмдөрүн кайра иштетүү технологиясы» кафедрасы;

Борончиев Ш.И.

т.и.к., КРнын өнөр-жайчылар жана ишкерлер бирлигинин вице-төрагасы;

Жаныш кызы Махабат

Ж.Баласагын атындагы КУУнун «Сапатты башкаруу» кафедрасынын окутуучусу